

เทศน์เช้า วันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๒

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต. หนองกวาง อ. โพนาราม จ. ราชบุรี

เราเป็นชาวพุทธ เวลาเราประพฤติปฏิบัติก็เหมือนการลงทุนลงแรง เราก็ต้องการได้ผลตอบแทนที่บริสุทธิ์ผุดผ่อง ได้ผลตอบแทนที่มีค่า ได้ผลตอบแทนที่มันเป็นความจริง

ถ้าผลตอบแทนที่มันเป็นความจริงสิ เห็นไหม เวลาทำบุญบอกว่า “ทำบุญ ๆ ๆ ได้บุญที่ไหน ?” ทุกคนบ่นหมดเลยนะ

“ตักบาตรทุกวัน ทำบุญทุกวันทำไมมันทุกข์ขนาดนี้ล่ะ ไหนพุทธ-ศาสนามีกว่าทำบุญ ชาวพุทธต้องรวยที่สุดในโลก เศรษฐีโลกต้องเป็นชาวพุทธสิ เศรษฐีโลกทำไมเป็นชาวตะวันตกหมดเลย”

แล้วชาวพุทธไหนบอกว่า “ทำบุญแล้วได้บุญมาก จะมีความร่ำรวย จะประสบความสำเร็จทางโลก” แล้วมันประสบความสำเร็จไหมล่ะ มันจะประสบความสำเร็จไปข้างหน้า

ดูเศรษฐีโลกสิ เอเชียมีมากขึ้นเรื่อย ๆ มันเป็นคราวใจ เป็นสภาวะกรรม ทำบุญต้องได้บุญ การกระทำต้องได้บุญ แต่การได้บุญ ได้บุญของใครล่ะ การเสียสละนี้มันได้บุญแน่นอน เราให้อาหารสัตว์ สัตว์มันได้กินอาหารจากเรานี้มันจะขอบใจนะ เพราะเราให้ชีวิตมัน เวลาความหิวมันบีบคั้น เวลาความทุกข์มันบีบคั้นคนจะมีความทุกข์มาก แล้วเราเสียสละให้เขาได้มีความสุขของเขา นี่มันจะเป็นบุญไหม มันเป็นบุญอยู่แล้ว บุญมันเกิดจากการเสียสละ เกิดจากการให้

นี่พูดถึงบุญกุศลนะ นี่เราทำบุญของเราก็ต้องเป็นบุญของเรา ทีนี้พูดถึงในการประพฤติปฏิบัติก็เหมือนกัน การประพฤติปฏิบัติของเรา เราต้องการความสะอาดบริสุทธิ์ ต้องการความเป็นจริง ต้องการความถูกต้องดีงาม

นี่การประพฤติปฏิบัติของเรา คุณ สิ่งที่ทำให้โทษกับเรานะ เราจะบอกเลยว่าสังคมให้โทษกับเรา ยิ่งเด็ก ๆ นะ จะบอกว่า “พ่อแม่ไม่รัก พ่อแม่รังแกเรา” ไม่ใช่ ! พ่อแม่รักสุดรักเลย ความรักของพ่อ

แม่นี้เป็นความรักที่สะอาดบริสุทธิ์มาก ความรักของพ่อแม่ต้องการให้ลูกของเราที่มีขึ้นในสังคม ต้องการให้ลูกของเรามีปัญหา

การสอนโดยการให้เขาได้มีสติปัญญา ลูก ๆ ทุกคน เด็ก ๆ เขาจะไม่ชอบไปโรงเรียนหรอก “ถ้าแม่รักหนู แม่ต้องไม่ให้หนูไปโรงเรียนสิ ให้หนูอยู่กับแม่ หนูจะอยู่กับแม่ตลอดไป ไม่ต้องให้หนูไปโรงเรียนสิ” ได้ไหมล่ะ ? มันก็ต้องให้ลูกเรามีทางวิชาการขึ้นมาใช่ไหม

นี่ขนาดว่าระหว่างพ่อแม่กับลูกเป็นความรักที่สะอาดบริสุทธิ์นะ แล้วทุกคนบอกว่าเป็นคนรักตัวเอง ทุกคนว่ารักตัวเองมากที่สุด ตนเองรักตัวเอง แล้วทำไมคูสิ เอาสิ่งที่เป็นอบายมุข สิ่งต่าง ๆ กับโลกนี้เอามาใส่ตัวทำไม ถ้ารักตัวแล้วเอามาใส่ตัวทำไม ถ้ารักตัวแล้วออกไปหาแต่เรื่องความเดือดร้อนมาใส่ตัวทำไม

นี่พูดถึงเวลาเอามาใส่ตัวนะ แล้วเวลาประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เวลาทำความสงบของใจขึ้นมา มันเป็นความสงบจริงไหม มันเป็นสัญญาอารมณ์ เป็นความนึกเอา เป็นการคาดหมายเอา การนึกเอาคาดหมายเอามันจะมีที่ไหน ถ้ามันเป็นความจริงขึ้นมา มันมันเป็น สันติภูมิโก ความเป็นจริง

เดี๋ยวนี้คูสิ แต่ก่อนคนจะเป็นเศรษฐีเขาต้องทำอุตสาหกรรม ต้องลงทุนลงแรงเขาถึงจะมีเงินทองขึ้นมา เดี่ยวนี้เขาปั่นเงินกันนะรวยทั้งนั้น ไม่ต้องทำมาหากินนะรวยทั้งนั้นเลย ประพฤติปฏิบัติ นั่งไปแล้วก็เป็นพระอรหันต์เลย เรียบง่ายไปหมด ถูกต้องไปหมด ดึงามไปหมด มันเอามาจากที่ไหน มันเป็นไปไม่ได้หรอก มันเป็นเรื่องที่เป็นไปไม่ได้

ถ้ามันเป็นไปได้อังค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนเราแล้ว อังค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรารถนาหรือสัตว์ชนสัตว์มา แต่เวลาอังค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมา “มันจะสอนได้อย่างไร” คนเตรียมพร้อมมาขนาดนั้น

เหมือนกับพ่อแม่สอนลูกเดี๋ยวนี้เลย พ่อแม่ทุกคนหวังลูกมาก สังคมเป็นอย่างนี้ ขนาดส่งลูกไปเมืองนอกกันว่าสังคมไทยเป็นสังคมที่มียาเสพติด เป็นสังคมที่ทำให้ลูกเราเสียหาย พยายามจะส่งลูกเราหนีจากสภาวะแวดล้อมอย่างนี้ไปอยู่ที่อื่นกันเลยนะว่าจะให้มีการศึกษาที่ดีงามขึ้นมา แล้วสังคมอื่นมันไม่มีหรือ ? เดี่ยวนี้โลกมันแคบมันเป็นไปไม่ได้หมด ที่ไหนมันก็เป็นไปไม่ได้หมด ถ้าเราไม่ทำความดีขึ้นมาตั้งแต่บัดนี้ เราทำตัวเราดีขึ้นมา ในสังคมทุกคนเป็นคนดีขึ้นมา สังคมก็จะดีขึ้นมาตามความเป็นจริงนั้น พุทธศาสนาสอนที่นี้ไง

แต่พวกเราในทางสังคมโลกต้องบริหารจัดการ โลกนี้อยู่ด้วยการบริหารจัดการ ต้องทำดีให้หมดเลย มันเป็นคราวเป็นวาระ นี่สภาวะถึงแวดล้อม เราจะมองแต่สภาวะแวดล้อมว่าการอุตสาหกรรมทำลายสภาวะแวดล้อม

มนุษย์นี่ละทำสภาวะแวดล้อมเสียหาย เพราะมนุษย์มันต้องมีการขบถาย ของเสียจากมนุษย์ วันหนึ่งมีเท่าไร ของเสียจากมนุษย์นี่แหละ แล้วของเสียจากมนุษย์จะกำจัดมันอย่างไร เราไปมองแต่สังคม ไม่มองที่ตัวเราเองเลย ถ้าทุกคนมองตัวเองแล้วนี่สังคมนี้เจริญแล้วนะ ถ้าประชาชนของเขาไม่รู้จักคัดแยกขยะ เขาว่าประชาชนของเขาไม่ให้ความร่วมมือกับสังคมแล้ว เดียวนี้เขาต้องรู้จักคัดแยกขยะ ต้องรู้จักของเสียที่จะทิ้งเราต้องกำจัด ขยะเปียกขยะแห้งต้องกำจัด

แล้วขยะในหัวใจละ ความคิดความชั่วในหัวใจของเราไม่ต้องไปให้พ่อแม่มาบอก ไม่ต้องให้ใครมาบอก เรารู้อยู่เอง ความคิดที่ไม่ดีเรารู้ว่าเป็นความคิดที่ไม่ดี แล้วทำไมบังคับมันไม่ได้ ทำไมไม่แยกมันซะ ไม่แยกความเสียความหายในหัวใจนี้ออกจากกัน ถ้าแยกความคิดไม่ดี แยกสิ่งต่าง ๆ ออกจากใจได้ แต่มันแยกไม่ได้เพราะอะไร

เพราะต้นกำเนิดของมัน ฐิติจิต คือ ปฏิสนธิจิต คือ จิตใต้สำนึกกับความรู้สึกลึกลับ กิเลสมันอยู่ที่นี้ อวิชชาปจฺจยา สงฺขารา สงฺขารปจฺจยาวิญญฺณ ความไม่รู้สึกรู้สีกตัวมันเอง จิตนี้ส่งออกมาเป็นความคิด แล้วส่งออกมาเป็นสังคม มาเป็นสภาวะแวดล้อมข้างนอก แล้วก็ไปก็เอาชนะกันที่สภาวะแบบนั้น ไม่ได้เอาชนะที่ใจของตัวเอง

สังคมมันปั่นป่วนตรงนี้ไง สังคมมันปั่นป่วนเพราะว่าทุกคนไม่เข้าไปหาตัวเอง ทุกคนไม่เข้าไปสู่ต้นกำเนิดของความคิด ต้นกำเนิดของหัวใจ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนที่นี่ มันถึงลำบาก เวลาสอนธรรมะกัน อู๋.. ลำบากไปหมดเลย ถึงต้องมี “ทาน” เห็นไหม

ประเพณีวัฒนธรรม ! เรื่องการเสียสละนี้เป็นประเพณีตถุผลึก เป็นประเพณีวัฒนธรรมทางสังคม ประเพณีวัฒนธรรมเห็นไหม มันเลยปิดบังธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

เวลากราบพระทางวิทยาศาสตร์นะ มีลูกศิษย์มา พ่อแม่มากราบพระ ลูกเป็นวิทยาศาสตร์ไบบอกว่า “แม่ ! กราบทำไม แม่ ! กราบทองเหลืองทำไม” เขาอวดรู้ว่าพ่อแม่กราบทองเหลืองนะ “แม่ ! กราบทำไมทองเหลือง แม่ ! มันมีคุณประโยชน์อะไรทองเหลือง”

ประเพณีวัฒนธรรม เห็นใหม่ เรามีประเพณีวัฒนธรรม วิทยาศาสตร์เขาบอกว่า “กราบทองเหลือง” เพราะเขาคู้ยแระธาตุ แต่ความรู้สึกในหัวใจของพ่อแม่ เรากราบแทนองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราหล่อรูปขึ้นมาเป็นสมมุติว่านี่เป็นตัวแทนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราไม่ได้กราบทองเหลือง เราไม่ได้กราบแระธาตุ เรากราบถึง พุทธคุณ ปัญญาคุณ เมตตาคุณขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่ปรารถนาเป็นพระโพธิสัตว์ ต้อง ๔ อสงไขย เสียสละมาทั้งชีวิต เสียสละมาทุกอย่างเลย เพื่อรื้อค้นมาให้ใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นธรรมขึ้นมา แล้ววางประเพณีวัฒนธรรมให้เสียสละกัน ให้มีคนให้อภัยกัน

เราระลึกถึงบุญคุณ เราคิดถึงคุณขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พุทธศาสนาสอนให้สังครมเย็นเป็นสุข เรากราบตรงนั้น กราบถึงบุญคุณ ! ไม่ได้กราบทองเหลือง ! แต่วิทยาศาสตร์คิดอย่างนั้น ประเพณีวัฒนธรรมมันบัง เห็นใหม่ นี่กราบพระบังธรรมะ เวลากราบพระแล้วธรรมะมันอยู่ที่ไหนล่ะ ธรรมะมันอยู่ที่ไหน ?

ธรรมะ คือ สังครม ! สังครมความจริง สิ่งที่จะสัมผัสได้คือความรู้สึก ทีนี้ความรู้สึกของเรามันยังหยาบอยู่ ความรู้สึกเรามันยังมีความเห็นแก่ตัวอยู่ เวลาไปศึกษาธรรมะก็ตีความเลย มันไปก๊อปปี้มาเลย ลิขสิทธิ์ไปเอามาเป็นของเราเลย “ธรรมะเป็นธรรมชาติ...”

“สังครม” ธรรมะเป็นสาธารณะใจใหม่ นี่สิ่งนี้เป็นสาธารณะ สังคมเป็นสาธารณะใจใหม่ เราก็เห็นว่าสิ่งนี้เป็นสาธารณะ แล้วใครเป็นคนรู้สาธารณะนั้นล่ะ แล้วสาธารณะมันอยู่ที่ไหนล่ะ

ธรรมะสาธารณะ คือ ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่วางไว้เป็นเครื่องดำเนิน เหมือนกับประเทศ เหมือนกับสาธารณูปโภคต่าง ๆ เป็นของสาธารณะ ของใช้ร่วมกัน แล้วของในบ้านเราล่ะ ของในครัวเรา ของสมบัติส่วนตัวของเราล่ะ จิตใจของเรามันเป็นหน่วยหนึ่งของสังคม ถ้าเป็นหน่วยหนึ่งของสังคม สังคมหน่วยนั้นดีที่สุด มันก็จะเป็นที่พึ่งอาศัยของสังคมต่าง ๆ ไป

คุณ สังคมไหนถ้าผู้นำของสังคมนั้น คุณอย่างในหลวงของเรา “ใครอย่ารังแกประชาชนของฉันทนะ ใครอย่าทำให้ประชาชนของฉันทเดือดร้อนนะ” นี่เป็นพ่อของสังคมเห็นใหม่ ถ้าผู้นำที่มีสิ่งที่ดี ถ้าหัวใจมันดีมันจะเป็นผู้นำสังคม

ถ้าเรากลับมาที่หน่วยของสังคม ถ้าเรารักษาใจของเรา ทำใจให้เราดี ทำใจของเราดี

๑. เราไม่ทุกข์ไม่ยาก

๒. เรามองไปข้างนอกดี มองไปที่คนเขาทุกข์เขายากดี แล้วเขาพยายามหาความสุขกัน เขาพยายามดิ้นรนกัน ทำไมเขาทุกข์ขนาดนั้น ทำไมเขาไม่ย้อนกลับมาดูใจเขา ถ้าเขาย้อนกลับมาดูใจเขา เขามาแก้ที่ใจของเขา เขาจะมีโอกาสแก้ไขของเขาได้ แต่ถ้าเขาวิ่งออกไปแก้ไขข้างนอก เขาจะมีโอกาสแก้ไขได้ไหม

แต่ถ้าเราแก้ไขใจของเราได้แล้ว เราเป็นหน่วยของสังคม เรามีจุดยืนของเรา เรามีจิตใจที่เป็นสาธารณะ เห็นไหม เพื่อนฝูงหมู่คณะพึ่งพาอาศัยเราได้ไหม ถ้าอาศัยเราได้ “กลิ่นของศีลหอมทวนลม” กลิ่นของคุณงามความดีมันหอมทวนลม กลิ่นของบาปอกุศล กลิ่นของการเอารัดเอาเปรียบมันก็ไปตามปากคนเหมือนกัน

นี่พูดถึงประเพณีวัฒนธรรมมันบังธรรม เวลาประพฤติปฏิบัติกัน เดียวนี้ประพฤติปฏิบัติตามประเพณีกัน เห็นเขาเดินจงกรมก็จะเดินจงกรม เห็นเขานั่งสมาธิก็จะนั่งสมาธิ หลวงตาท่านพูดเจ็บมาก ท่านบอกว่า

“หมามันก็เดินได้ หมามันก็วิ่งได้ หมามันเดิน ๔ ขา หมามันเดินดีกว่าเรานี้”

สักแต่ว่าทำเป็นประเพณีกันเฉย ๆ แล้วก็บอกว่าจะเอาธรรมะกัน แล้วก็ใช้ตรรกะมาพูดธรรมะกัน มันเป็นประโยชน์อะไร !

นี่ใจประเพณีวัฒนธรรมมันบังธรรม เห็นไหม แล้วการประพฤติปฏิบัติก็สักแต่ว่าทำกัน เอาเวลาไป ปฏิบัติเอาเวลาเลยนะ เดิน ๕ ชั่วโมง เดิน ๗ ชั่วโมง หุ่นยนต์ในโรงงานมันทำทั้งวัน ๆ มันดีกว่าเรานี้ หุ่นยนต์มันก็ทำทั้งวันของมัน

แต่ที่เราเดินจงกรมนั่งสมาธิภาวนาขึ้นมาเพื่อบังคับใจเรานะ เพราะใจเรามันอยู่ในร่างกายนี้ ร่างกายนี้เดินจงกรมก็เพื่อหัวใจ เพื่อความสงบของใจ ให้มันเป็นเนื้อหาสาระ อย่าทำเป็นประเพณี อย่าทำเป็นสักแต่ว่าทำกัน เห็นเขาทำตามประเพณีก็ทำ ถวายทานเห็นไหม ถวายทานจบแล้ว ของเป็นวัตถุที่มันเสียสละได้ แต่เวลามันทุกข์มันยากทำไมไม่เสียสละออกไปล่ะ เวลามันทุกข์มันยากทำไมไม่สลัดมันทิ้งไปล่ะ มันสลัดทิ้งไม่ได้ เพราะทุกข์มันชอบ ! เวลาเราเจ็บช้ำน้ำใจนี่คิดแล้วคิดเล่า ย้ำแล้วย้ำเล่า ทำไมมันสละไม่ได้ล่ะ สละไม่ได้เพราะไม่ได้ฝึกฝน องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนที่นี่ สอนให้มาตัดแปลงใจของตัว

ทำบุญกุศล ถูกต้อง ! ทำบุญกุศลเพราะอะไร เพราะสละทานแล้วได้ฟังธรรม เวลาฟังธรรม ธรรมนี้เห็นใหม่ “สิ่งที่ไม่เคยได้ยินได้ฟัง ให้ได้ยินได้ฟัง สิ่งที่ได้ยินได้ฟังทุกวัน ฟังทุกวันเพื่อ ตอกย้ำ ๆ” ขนาดตอกย้ำมันยังไม่เชื่อเลย ถ้าจิตใจวันไหนมันลง ฟังธรรมวันไหนมันปิ้งนะ อู้.. คำ นี้สุดยอด มันสะเทือนหัวใจนะ นี่ใจมันผ่องแผ้ว เห็นใหม่

ผลของการฟังธรรม คือ ความสว่างสะอาดบริสุทธิ์ของใจ มันสะอาดบริสุทธิ์ของใจได้ ชั่วคราวด้วยการจุดประเด็นจากครูบาอาจารย์ ในการประพฤติปฏิบัติของเรามันจะสว่างสงบจาก หัวใจของเราเอง การกระทำของเรานี้สว่างจากการฟังธรรม มันตอกย้ำความคิด ตอกย้ำสิ่งต่าง ๆ มันเป็นการทบทวน

แต่เวลาเราทำของเราขึ้นมาเอง คุณติ เราไปตลาดเราไปซื้ออาหารมากิน กับเราทำของเราเอง เราทำไรไถนา ของของเราสะอาดบริสุทธิ์ เราทำขึ้นมาเองหมดเลย เราไม่หวังเลยว่าสังคมมันจะมี หรือไม่มี แต่ของเรามีพร้อมอยู่ ถ้ามันสะอาดบริสุทธิ์ขึ้นมาจากการกระทำของเรา สะอาดบริสุทธิ์ มาจากหัวใจของเรา หัวใจของเรา เรามีการกระทำของเรา ข้าวปลาอาหารมันลอยมาจากฟ้าหรือ ข้าวปลาอาหารมันก็ลอยมาจากการ กระทำ จากที่นา จากไร่สวนของเรา

ธรรมะมันเกิดมาจากใจของเรา ! ธรรมะมันเกิดจากการกระทำของเรา ! ธรรมะที่เกิดขึ้นมา จากเรา ที่เราตัดแปลงของเรา เราประพฤติปฏิบัติขึ้นมา มันเกิดมาจากที่นี้ สันติภูมิจิโกล แล้วถ้ามันเกิด มาจากที่นี้แล้วมันจะไปไหนกับใคร โลกเขาจะติเตียน กระแสโลกธรรมมันจะแรงขนาดไหน แต่หัวใจเรา พี่สวณไร่นาเราพร้อมหมดเลย อาหารพร้อมหมดเลย ทุกอย่างอยู่ได้ด้วยตัวเอง สบาย หมดเลย มันจะไหนกับใคร !

แต่นี้ไม่มีอะไรเลย เวลานั่งไปนะ เห็นใหม่ ประเพณีวัฒนธรรมเฉย ๆ สักแต่ว่าทำกัน แล้ว เวลาพูดธรรมะไป เวลาธรรมะออกมามันก็เป็นธรรมะก๊อบปี้ ธรรมะสาธารณะ ถ้าเป็นธรรมะ สาธารณะก็ธนาการชาติ มันเป็นของประเทศชาติ แต่บุญของเรา เงินทองของเราถึงเป็นของเรา นะ

ความรู้จริง ความสุข ความทุกข์ในใจของเราจะเป็นของเรา ประเพณีวัฒนธรรมเราก็เชื่อถือ เราก็ทำของเรา แต่อย่าให้มันเป็นตัวหลัก ตัวหลัก คือ หัวใจที่สัมผัสของเรา มันต้องลึกเข้าไปกว่า นั้น มันต้องผ่านสิ่งนี้เข้าไป แล้วเข้าไปสัมผัสกับใจของเรา แล้วใจของเราจะได้รับรส

“รสของธรรมชนะซึ่งรสทั้งปวง”

คูตี ! โลกเขาอยู่กันด้วยความเป็นสุข แล้วธรรมะนี้ไปอยู่ในป่าในเขาไปนั่งอยู่คนเดียว หลวงปู่มันไม่เคยออกมาจากป่าเลยอยู่ได้อย่างไร มีความสุขได้อย่างไร คนอยู่ป่า อยู่กับต้นไม้ อยู่กับสัตว์ อยู่กับสิ่งแวดล้อมอย่างนั้น มันจะมีความสุขได้อย่างไร ถ้าหัวใจร่มเย็นมีความสุข ทำไมมันมีความสุขล่ะ ไอ่เราจะหาความสุขกันจะหาได้ที่ไหน

ความคาดหมายของเราว่าความสุขจะเป็นอย่างที่เราคาดหมาย ไม่เป็นความจริงเลย ! คนประพฤติปฏิบัติขึ้นมาคาดหมายเลยว่าเป็นอย่างนั้น ๆ เวลาไปเจอความจริงนะ เอ๊ะ ! มันเป็นอย่างนั้นหรือหมดเลย มันเหนือความคาดหมาย ขนาดเราฟังธรรมครูบาอาจารย์ทุกวัน เราคาดหมายขนาดไหน แต่เข้าไปเห็นแล้วไม่เป็นความจริงอย่างที่เราคาดหมาย ไม่เป็น !

ถ้าเป็นอย่างที่คาดหมายได้นะ พวกเราจะคาดหมายได้หมดเลย มรรค ผล นิพพาน คาดหมายได้หมด แต่มันคาดหมายไม่ได้ มันต้องเป็นความจริงของมัน เรากระทำของเราเป็นสัจจะความจริงของเรา

ประเพณีวัฒนธรรมเราก็ทำ แต่ทำแล้วเราจะต้องทำให้เป็นสันติภูมิ-โก เป็นปัจเจกตั้ง เป็นความจริงของเรา เราทำให้เป็นจริง สติก็เป็นสติจริง ๆ สมาธิก็เป็นสมาธิจริง ๆ ปัญญาก็เป็นปัญญาจริง ๆ ปัญญามันแยกแยะเป็น ๒ ปัญญาทางโลก โลกียญาณ โลกียปัญญา

โลกุตตรธรรม ปัญญาที่เป็นโลกุตตระ โลกุตตระ คือ พ้นจากโลก พ้นจากความยึดมั่นถือมั่นของใจ โลกทัศน์ โลกความเห็น โลกที่คาดหมายนี้พ้นหมดเลย แล้วมันพ้นออกไปมันมหัศจรรย์มาก ๆ เลย

พระพุทธเจ้าถึงท้อใจว่าจะสอนอย่างไร ถ้าทำได้จริงนะจะไม่พูดกันแบบ “ธรรมะเป็นธรรมชาติ ธรรมะเป็นธรรมชาติ”

ธรรมะเป็นธรรมชาติ คือ สัจจะความจริงของมัน แล้วเราก็เวียนไปเป็นส่วนหนึ่งของมันอยู่ตลอดเวลา แล้วเราจะปลื้มตัวออกไปจากการบังคับบัญชาของธรรมชาติ หลุดออกไปจากการกระทำ จากวงเวียนของวิญญูณีมันทำอย่างไร แล้วมันเป็นไปได้อย่างไร

นี่พุทธศาสนาสอนอย่างนี้ พุทธศาสนาสอนได้ พุทธศาสนาทำได้ องค์สมเด็จพระสัมมาสัม
พุทธเจ้าทำได้ก่อนแล้วสอนพวกเราไว้ เราต้องทำให้ได้ของเรา เพื่อประโยชน์กับเรานะ เอวัง